Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR
Dobrovičova č. 12, 812 66 Bratislava
Štátna veterinárna a potravinová správa SR
Botanická č. 17, 842 13 Bratislava

Národný program eradikácie moru včelieho plodu na roky 2018-2019

Predložil:
prof. MVDr. Jozef Bíreš, DrSc.
Hlavný veterinárny lekár SR

Schválil:
Ing. Gabriela Matečná
Podpredsedníčka vlády SR
Ministerka pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR

Aktualizácia Bratislava december 2018

1. Cieľ programu

Cieľom programu je eradikovať ohniská moru včelieho plodu (ďalej len „MVP") v chovoch včiel na celom území Slovenskej republiky. Ozdravením chovov sa zlepší zdravotný stav, znížia sa straty na produkcii medu a ďalších včelích produktov, zabezpečí sa optimálne opelenie poľnohospodárskych kultúr a ostatných rastlín.

Program eradikácie sa každoročne vyhodnocuje a na základe analýzy dosiahnutých výsledkov sa upravuje.

2. Zákonné právomoci

Zákon č. 39/2007 Z.z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 39/2007 Z. z.")

Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 313/2003 Z. z o požiadavkách na zdravie zvierat pri premiestňovaní, výmene s členskými štátmi a dovoze zvierat, spermy, oocytov a embryí z tretích krajín v znení neskorších predpisov

Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 285/2017 Z. z. o identifikácii a registrácii včelstiev (ďalej len „vyhláška č. 285/2017 Z. z.")

Smernica Rady 92/65/EHS z 13. júna 1992, ktorou sa ustanovujú veterinárne požiadavky na obchodovanie so zvieratami, spermou, vajíčkami a embryami, na ktoré sa nevzťahujú veterinárne požiadavky ustanovené v osobitných právnych predpisoch spoločenstva uvedených v prílohe A oddiely I smernice 90/425/EHS, a na dovoz do spoločenstva v platnom znení

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1308/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa vytvára spoločná organizácia trhov s poľnohospodárskymi výrobkami, a ktorým sa zrušujú nariadenia Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007
(Ú. v. EÚ L 347, 20. 12. 2013) v znení nariadenia (EÚ) č. 1310/2013 (Ú. v. EÚ L 347, 20. 12. 2013), v znení delegovaného nariadenia (EÚ) 2016/1166 (Ú. v. EÚ L 193, 19. 7. 2016), v znení delegovaného nariadenia (EÚ) 2016/1226 (Ú. v. EÚ L 202, 28. 7. 2016).

Delegované nariadenie Komisie (EÚ) 2015/1366 z 11. mája 2015, ktorým sa dopĺňa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1308/2013, pokiaľ ide o pomoc v odvetví včelárstva
(Ú. v. EÚ L 211, 8. 8. 2015).

Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2015/1368 zo 6. augusta 2015, ktorým sa stanovujú pravidlá uplatňovania nariadenia Európskeho parlamentu a rady (EÚ) č. 1308/2013, pokiaľ ide o pomoc v sektore včelárstva (Ú. v. EÚ L 211, 8. 8. 2015).

Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1069/2009, ktorým sa stanovujú zdravotné predpisy týkajúce sa živočíšnych vedľajších produktov a odvodených produktov neurčených na ľudskú spotrebu a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1774/2002 (ďalej len „nariadenie (ES) č. 1069/2009")- odkaz (Úradný vestník EÚ L 300 zo 14.11.2009)

Vyhláška Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 148/2012, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o výnimkách pri zbere, preprave a

Vyšetrenie	Predpokladaný počet vzoriek	Jednotkové náklady (EUR)	Celkové náklady (EUR)
Klinické vyšetrenie včelstiev	270 000	0,66	178 200
Bakteriologické vyšetrenie včelích plástov	600	16,30	9 780

Analýza odhadovaných nákladov na rok 2019

Vyšetrenie	Predpokladaný počet vzoriek	Jednotkové náklady (EUR)	Celkové náklady (EUR)
Klinické vyšetrenie včelstiev	270 000	0,66	178 200
Bakteriologické vyšetrenie včelích plástov	600	16,30	9 780

3.3. Trvanie národného programu Eradikácie MVP (ďalej len „program eradikácie MVP“)

Program eradikácie MVP bude realizovaný v období dvoch rokov, v prípade nepriaznivej epizootologickej situácie bude realizovaný aj v nasledujúcom období.

3.4. Vykonávanie veterinárnych kontrol v rámci programu monitoringu MVP

Za vykonávanie veterinárnych kontrol je zodpovedná Štátna veterinárna a potravinová správa Slovenskej republiky.

Veterinárne kontroly budú vykonávané prostredníctvom úradných veterinárnych lekárov, poverených asistentov úradných veterinárnych lekárov a poverených súkromných veterinárnych lekárov v súlade so zákonom č. 39/2007 Z. z..

3.5. Opis a vymedzenie geografickej oblasti, v ktorej sa bude program uplatňovať

Program monitoringu MVP sa bude uplatňovať na celom území Slovenskej republiky (ďalej len „SR“).

3.6. Hlásenie všetkých podozrivých alebo potvrdených ohnísk v sledovanej oblasti

V súlade s § 20 ods. 5 zákona č. 39/2007 Z.z. na účely prevencie a kontroly chorôb zvierat, uvedených v prílohách č. 4 a 5 je vlastník alebo držiteľ zvierat povinný hlásiť orgánu veterinárnej správy podozrenie alebo výskyt chorôb.

Podľa § 37 ods. 2 písm. a) bod 1. zákona č. 39/2007 Z.z. vlastník a držiteľ je povinný hlásiť orgánu veterinárnej správy bezodkladne každé podozrenie na chorobu, úhyn zvieraťa a umožniť jeho vyšetrenie.

3.7. Kontrola

Príslušná regionálna veterinárna a potravinová správa (ďalej len „RVPS“) zabezpečí klinické vyšetrenie všetkých včelstiev na prítomnosť MVP vo svojej pôsobnosti 1x ročne jedným
z nasledujúcich spôsobov:

a) klinické prehliadky vykonajú asistenti úradných veterinárnych lekárov v rámci jarných prehliadok včelstiev v termíne od 1. apríla do 30. augusta príslušného kalendárneho roka,

3.10. Opatrenia pri potvrdení MVP

Pri laboratórnom potvrdení MVP (pozitívny výsledok bakteriologického vyšetrenia plodového plástu na prítomnosť *Paenibacillus larvae*) postupuje príslušná RVPS nasledovne

a) vymedzí ohnisko choroby (stanovište včelstiev) a ochranné pásmo v okruhu najmenej 3 km,

b) zakáže presuny včelstiev (aj odložencov a zmetencov), matiek, včelárskych zariadení v ochrannom pásme, z ochranného pásma a do ochranného pásma,

c) rozhodne o

ca) vykonaní likvidácie všetkých klinicky pozitívnych včelstiev vo včelnici, v ktorej bol laboratórnym vyšetrením potvrdený pôvodca MVP *Paenibacillus larvae* a spáliteľného materiálu v ohnisku choroby, a o ozdravení ostatných včelstiev (aj odložencov a zmetencov) v ohnisku choroby

alebo

cb) vykonaní likvidácie všetkých včelstiev vo včelnici, v ktorej bol laboratórnym vyšetrením potvrdený pôvodca MVP *Paenibacillus larvae* (aj odložencov a zmetencov) a spáliteľného materiálu v ohnisku choroby, ak

1. ide o opakovaný výskyt choroby v chove alebo
2. nie je dodržaná jedna tretina obnovy včelieho diela v plodisku ročne, tzn. v úli sa vyskytujú plásty staršie ako tri roky alebo
3. sa na včelnici nachádzajú prázdne úle so včelím dielom, prístupné zalietavaniu včiel alebo
4. ide o málopočetný chov (do 5 včelstiev) alebo
5. v chove neboli dodržané opatrenia nariadené príslušným orgánom veterinárnej správy pri podozrení z výskytu choroby.

d) v prípade rozhodnutia RVPS podľa bodu 3.10. ca) súbežne nariadi sprísnený hygienický režim zdravých včelstiev a sprísnený veterinárny dozor v ohnisku choroby, v rámci ktorého je potrebné vykonať

da) komisionálnu likvidáciu pozitívnych včelstiev (aj odložencov a zmetencov) na včelnici vysírením a následným spálením a likvidáciu všetkého spáliteľného materiálu za účasti úradného veterinárneho lekára,

db) dezinfekciu pôdy pod a pred letáčmi likvidovaných a zdravých včelstiev, dezinfekciu stabilných včelínov, kočovných vozov, napájadiel a všetkého kovového materiálu. Kovové príslušenstvo sa najskôr mechanicky očistí a následne sa opáli plameňom. Po preoraní sa na dezinfekciu pôdy použije 10 – 20 % roztok haseného vápna alebo vápenného mlieka v množstve 10 l/m². Stabilné včelíny a kočovné vozy sa najskôr mechanicky očistia a potom dezinfikujú 5 % horúcim roztokom hydroxidu sodného alebo draselného (prípadne inou látkou s obsahom aktívneho kyslíka napr. Persteril alebo prípravkom na báze aktívneho chlóru napr. Savo) za účasti asistenta úradného veterinárneho lekára,

dd) vytočenie plástov z medníka so zásobami s následnou dezinfekciou medometu. Med nesmie byť použitý na včelárske účely.

de) ozdravenie včelstiev podľa nasledovného postupu:

1. negatívne včelstvá sa osadia na medzistienky do čistých vydezinfikovaných úľov obdobným spôsobom ako pri tvorbe zmetencov. Ak prázdne úle nie sú k dispozícii, zmetenec sa dočasne umiestni do náhradného úľa alebo medníka a po dezinfekcii plodiska sa vráti späť. Následne sa dezinfikuje aj medník. Výstavbu diela je potrebné podporovať podnecovacím kŕmením,

Úhradu škôd a nákladov spôsobených pri výskyte moru včelieho plodu nariadenými opatreniami sa poskytuje vlastníkovi zvierat v súlade s § 45 ods. 3 zákona č. 39/2007 Z. z.. a podľa Zákona č. 543/2007 Z. z. o pôsobnosti orgánov štátnej správy pri poskytovaní podpory v pôdohospodárstve a rozvoji vidieka v znení neskorších predpisov.

Príloha č.2

Potvrdenie o vykonaní klinickej prehliadky včelstiev na prítomnosť moru včelieho plodu

Meno majiteľa : .....
Adresa : .....
Registračné číslo vlastníka: .....

Stanovište včelstiev (ak nie je totožné s adresou majiteľa- uviesť č. parcely, kataster obce) :
.....

A / Stav včelnice a včelstiev

Počet rezervných úľov :.....
Počet rezervných rámikov s medzistienkami :.....
Spôsob uskladnenia a ošetrenia plástov:.....
.....
Počet obsadených úľov : .....
Odoberateľné dná úľov : áno - nie *
Minimálne tretinová obnova diela plodiska medzistienkami, alebo vystavanými panenskými plástmi počas včelárskej sezóny: áno - nie *
Počet včelstiev : 1,silných :.....2, stredne silných :.....3,slabých :.....

B / Dezinfekcia vykonávaná na včelnici
Včelárskych pomôcok a zariadení : áno - nie */ čím:.....
.....
Dezinfekcia každoročne jednej tretiny používaných úľov: áno - nie */ posledná kedy : .....
čím:.....

C / Výsledok klinickej prehliadky včelstiev
Čísla úľov s pozitívnym klinickým nálezom moru včelieho plodu :
.....
Druh odobratých vzoriek :.....
Vzorky odoslané na vyšetrenie do : ŠVPÚ Dolný Kubín
Dňa : .....

Prehliadku včelstiev vykonal / meno /** :.....

V : ..... dňa : .....

....
podpis včelárskeho odborníka**, ktorý klinickú prehliadku vykonal, pečiatka — podpis majiteľa včelstiev

*/ čo sa nehodí prečiarknite
**/ veterinárny lekár alebo asistent úradného veterinárneho lekára
Poznámka: V prípade pozitívneho klinického nálezu okamžite oznámiť podozrenie na príslušnú RVPS pričom sa odoberú vzorky na laboratórne vyšetrenie (vzorka 10×15 cm vyrezaná z podozrivého plodového plástu).

Usmernenie presunu včelstva za znáškou podľa kvitnutia medonosných rastlín: Kočovný poriadok.

I. Všeobecné pokyny

1. Kočovným poriadkom sa riadia aj včelári, ktorí menia trvalé stanovište včelstiev.
2. Podmienky kočovania sú stanovené v § 4 vyhlášky č. 285/2017 Z. z.
3. Včelári, ktorí presúvajú včelstvá mimo trvalého stanovišťa uvedeného v centrálnom registri resp. mimo kataster obce, v ktorom má umiestnené svoje včelstvá, sú povinní po zaevidovaní svojho plánu kočovania do centrálneho registra si dať potvrdiť **„Sprievodný doklad" na premiestnenie včelstiev (vzor príloha č. 1 tohto programu)** minimálne 5 dní pred vykočovaním. Príslušná RVPS, v pôsobnosti ktorej majú včelstvá trvalé stanovište, po preverení nákazovej situácie v miestach určenia zadaných vlastníkom alebo držiteľom zvierat potvrdzuje na premiestnenie včelstiev sprievodný doklad, ktorí je vygenerovaný CRV. Sprievodný doklad potvrdí príslušná RVPS za podmienok stanovených v „Pláne veterinárnej prevencie a ochrany územia SR" a v eradikačnom programe moru včelieho plodu (MVP).
   - povinné vyšetrenie meliva s negatívnym výsledkom u chovateľov matiek a kočujúcich včelárov hradené chovateľom (zmesné vzorky môžu byť vytvorené maximálne z 25 úľov, vyšetrené musia byť všetky kočujúce včelstvá) vykonanie jarných prehliadok AÚVL (poverený asistent úradného lekára priradený na príslušný rajón) s negatívnym výsledkom v danej lokalite kde sa včely držia
   - v prípade pozitívneho výsledku vyšetrenia je chov podozrivý na MVP a úradný veterinárny lekár postupuje podľa platného eradikačného programu, do vylúčenia MVP platí zákaz akéhokoľvek premiestňovania, teda aj kočovania
   - trvalé stanovište včelstiev aj kočovné stanovište včelstiev musí byť mimo ohniska a ochranného pásma MVP
4. Včelnica musí byť označené podľa § 5 vyhlášky č. 285/2017 Z. z.
5. včelár presúvajúci včelstvá do oblasti spadajúcej pod inú RVPS, je povinní nahlásiť prikočovanie príslušnej RVPS do 5 dní.
6. Kočovník prikočovanie a návrat z kočovania zaznačí do 2 dní v centrálnom registri. Ak včelstvá nie sú po skončení kočovania presunuté na pôvodné stanovište oznámi vlastník novovzniknuté stanovište podľa § 3 ods. 1 vyhlášky č. 285/2017 Z. z.
7. Po skončení premiestňovania včelstiev za účelom kočovania musí byť kópia sprievodného dokladu do 30 dní od skončenia kočovania vrátená na RVPS, ktorá ho vydala.
8. Rojové právo včelára na kočovnom stanovišti nie je dotknuté.

II. Veterinárne požiadavky

1. povinné vyšetrenie meliva u chovateľov matiek a kočujúcich včelárov hradené chovateľom (zmesné vzorky môžu byť vytvorené maximálne z 25 úľov, vyšetrené musia byť všetky kočujúce včelstvá) najneskôr do 30. marca príslušného roku.
2. vykonanie jarných prehliadok AÚVL a prípadný odber vzoriek plodového plástu na vylúčenie MVP pri podozrení na výskyt v danej lokalite kde sa včely držia

Zoznam a umiestnenie šľachtiteľských chovov :

P. č.	Č. z CRV	adresa	Stanovište	n.v.	Skr. chovu
1	10385	Bojtim Ján, 076 61 Dargov 50	Dargov	160	BOJ
2	11013	NPPC – VÚŽV - Ústav včelárstva, ul. Dr. Gašperíka 599, 033 80 L Hrádok	Liptovský Hrádok	720	HRA
3	8867	Kiss Alexander, Hontianska cesta č.57, 936 01 Šahy			
4	750	Marusinecz Attila, Cintorínska 1059, 946 34 Bátorove Kosihy	Bátorove Kosihy	200	MAR
5	511	Páchnik Ján, Kamenná 4, 969 00 Banská Štiavnica	Banská Štiavnica	650	PAJ
6	13058	Sokol Vladimír, Lúčna 546/4,08641 Raslavice	Raslavice	450	SOK
7	231	Karabel Peter, ul. Mládeže 340, 038 21 Mošovce	Mošovce	520	KAR